

SYSTEM PÉČE O DROGOVĚ ZÁVISLÉ V ČR

**MGR. KATEŘINA MLADÁ, DENNÍ STAOCIONÁŘ SANANIM, Z.Ú.
MLADA.K@SEZNAM.CZ, MLADA@SANANIM.CZ
BRNO, 19. 11. 2014**

OBSAH

- Poskytovatele služeb
- Složky systému péče
- Matching – párování potřeb
- Kontakty
- Specifické cílové skupiny

- Proloženo zajímavými čísly/fakty

RESORTY

- STÁTNÍ ZAŘÍZENÍ
  - NEZISKOVÉ ORGANIZACE
-
- ZDRAVOTNÍ SLUŽBY
  - SOCIÁLNÍ SLUŽBY

SLOŽKY SYSTÉMU PÉČE

**Jaké služby, věnující se uživatelům
návykových látek, znáte
?**

SLOŽKY SYSTÉMU PÉČE

- Terénní programy
- Nízkoprahová kontaktní centra
- Ambulátní léčba
  - Intenzivní ambulantní služba – denní stacionář
- Detoxifikační jednotky
- Střednědobá ústavní léčba
- Rezidenční léčba v terapeutických komunitách
- Následná péče – doléčovací programy
- Chráněné bydlení a chráněná práce
- Substituční programy
- Záchytné stanice
- On-line poradny, Centra pro klienty v konfliktu se zákonem, svépomocné programy, Centra léčby pro závislost na tabáku

SLOŽKY SYSTÉMU PÉČE

- Spolupracující složky:
  - OSPOD
  - OČTŘ: soudy, policie
  - Psychiatři
  - PMS

TERÉNNÍ PROGRAMY

**Pro jakou skupinu UNL jsou
určeny a co poskytují
?**

TP: cílová skupina

- uživatelé návykových látek, především injekční a problémoví uživatelé pohybující se na otevřené/skryté drogové scéně
- uživatelé, kteří jsou ochotni a schopni přenášet informace a provozovat výměnný program na skryté drogové scéně

TP: nabídka služeb

- výměna injekčního materiálu
- distribuce kondomů a zdravotnického materiálu
- první pomoc a minimální zdravotní ošetření
- poradenské služby a krizovou intervenci
- informační materiály
- zprostředkování služeb jiných zařízení
- sociální poradenství
- **testování na infekčně přenosná onemocnění (sanitka)**
- **sledování trendů na DS a reakce na nejzávažnější z nich**

ANONYMITA, BEZPLATNOST

TP: poslání

- zmírnění zdravotního a sociálního poškození uživatelů nelegálních návykových látek
- zvýšení motivace ke změně životního stylu, k pozitivní změně chování a k léčbě závislosti
- zmenšují rizika působená společností (šíření infekčních onemocnění atd.)

NÍZKOPRAHOVÁ KONTAKTNÍ CENTRA

KC: nabídka služeb

- výměnný program injekčních stříkaček a jiného materiálu, informace o bezpečném braní a bezpečném sexu
- předléčebné poradenství
- diagnosticko-diferenciální filtr a zprostředkování všech typů léčby
- zdravotní ošetření
- testování na infekčně přenosná onemocnění
- základní nápojový, vitaminový a hygienický servis (sprcha, pračka)
- sociální a trestně-právní poradenství
- osobní asistence
- krizová intervence
- poradenství pro rodiče, partnery nebo přátele drogou ohrožených nebo uživatelů

KC: cíle

- navázání kontaktu se skrytou populací uživatelů drog
- změnu rizikových vzorců chování klientů (sdílení náčiní používaného k aplikaci drog, nechráněný sex apod.)
- pomoc klientům získat, udržet, a pokud možno posílit motivaci k dalšímu postupu v léčbě (směrem k abstinenci)
- zajištění podmínek potřebných k "přežití"
- sociální stabilizace klientů
- pomoc v krizi
- pomoc rodinám či jiným blízkým osobám uživatelů
- zvýšení informovanosti klientů a jejich vzdělávání

**Kolik injekčních stříkaček bylo
podle vás distribuováno v roce
2013 na území hl. m. Prahy**

?

- Nízkoprahové služby Sananim: 1 613 334
- Nízkoprahové služby Drop In: 505 717
- Nízkoprahové služby Progressive: 455 889

**Celkem: 2 574 940 distribuovaných injekčních
stříkaček**

Berlin: aplikační místnosti

Berlin: mobilní aplikační místnost

**Jaký mají aplikační místnosti
podle vás význam
?**

Význam aplikačních místností

- kontakt se zdravotní/sociální službou
- přístup k čistému injekčnímu náčiní
- snížení rizika smrtelného předávkování
- snížení šíření infekčních onemocnění v dané lokalitě
- snížení konzumace NL na veřejných místech → snížení počtu odhozených použitých stříkaček
- snížení kriminality k dané lokalitě (krádeže, vloupání atd.)
- ve Vancouveru – po otevření AM nárůst žadatelů o léčbu o 30%

Berlin: prodejní automaty

**Jaký mají prodejní automaty podle
vás význam
?**

Význam prodejních automatů

- čistý injekční materiál zamezuje šíření infekčních onemocnění
- nepřetržitý přístup k čistému injekčnímu materiálu
- minimální nárok na personál + snižují zátěž lékáren
- naprostá anonymita
- možnost umístění důležitých informací a kontaktů

AMBULANTNÍ PÉČE

- AT ambulance
- adiktologické ambulance
- specializované ambulance (děti, gamblerři, substituce)
- cílová skupina: závislí, experimentátoři, **odsouzení**, rodinní příslušníci
- psychoterapeutická + farmakologická léčba
- někdy jako doléčování nebo substituce
- frekvence docházky cca 1x týdně, délka léčby různá cca 3 měsíce

**V roce 1992 bylo v ČR více než 160
AT ambulancí, tipnete si, kolik je
jich nyní
?**

**V roce 2011 byl počet AT ambulancí
52**

STACIONÁRNÍ PROGRAMY

- denní, večerní stacionář
- zařízení na „poloviční cestě“ – intenzivní ambulantní léčba
- cílová skupina: a) závislí v max. středním stupni závislosti b) bezpečné bydlení c) bydlící v dojezdové vzdálenosti
- strukturovaný program s jasným souborem pravidel a denním řádem
- psychoterapie, farmakoterapie, socioterapie, sociální práce, rodinná terapie

DETOXIFIKAČNÍ JEDNOTKY

Detoxifikační jednotky

- detoxifikace = proces, během kterého se organismus zbavuje škodlivé látky
- farmakologická X nefarmakologická podpora při překonání abstinenčních příznaků – minimalizace symptomů odvykacího stavu a poškození
- probíhá ve zdravotnickém zařízení
- po absolvování detoxifikace „by měl“ klient nastoupit do léčby
- součástí: psychoterapeutická podpora, motivace, volnočasové aktivity, sociální práce

**Detoxifikace organismu ze
závislosti na jaké látce způsobuje,
dle vás, život ohrožující stav
?**

STŘEDNĚDOBÁ ÚSTAVNÍ LÉČBA

Střednědobá ústavní léčba

- léčba v lůžkovém zařízení – specializované oddělení nemocnice nebo psychiatrická léčebna
- krátkodobá: do 3 měsíců, střednědobá: do 6 měsíců
- cílová skupina: a) závislí s vysokým potenciálem pro relaps b) nestabilní sociální zázemí c) psychické či somatické komplikace
- strukturovaný program s jasným souborem pravidel a denním řádem (bodovací systém)
- psychoterapie, farmakoterapie, socioterapie, sociální práce, rodinná terapie
- léčba rozdělena do jednotlivých fází

REZIDENČNÍ LÉČBA V TK

Rezidenční léčba v TK

- strukturované skupinové prostředí, ve kterém klient žije – vzdálené od velkých měst
- dlouhodobá léčba: 6-12 měsíců i déle
- pro klienty s dlouhodobou drogovou kariérou, sociálně nestabilní, po VTOS, bez podpůrného prostředí
- struktura, režim, intenzivní skupinová pscht, pracovní terapie, rodinná terapie

NÁSLEDNÁ PÉČE

- udržuje navozené změny u klienta, které nastaly během léčby, popř. spontánně
- individuální x skupinová x kombinace
- cíl: postupné rozvolnění vazeb na tento systém péče, pomoci vytvářet klientovi podmínky pro život v abstinenci
- cílová skupina: klienti s (ideálně prokázanou) tříměsíční abstinencí s motivací abstinence do budoucna
- psychoterapie, socioterapie, podpora v zaměstnávání, prevence relapsu, volnočasové aktivity
- někdy v kombinaci s chráněným bydlením nebo dílnou

CHRÁNĚNÉ BYDLENÍ, CHRÁNĚNÁ PRÁCE

Chráněné bydlení, chráněná práce

Chráněné bydlení:

- prokázaná a prokazovaná abstinence, pravidla, fce,
- ohraničená doba
- nízký nájem
- podpora

Chráněné zaměstnání:

- resocializace, získání praxe, obnovení návyků
- často manuální
- ohraničená doba

SUBSTITUČNÍ PROGRAMY

Substituční programy

původně užívaná návyková látka

(ilegálního původu, účinkující krátkodobě, obsahující někdy toxické příměsi, často s neznámou koncentrací a aplikovaná velmi často rizikovým způsobem, tj. i.v., nesterilně)

je nahrazena látkou - lékem - s výhodnějším bezpečnostním profilem

(tj. se známou koncentrací, bez toxických příměsí, s delším účinkem v organismu, užívanou většinou perorálně a podávanou, resp. předepisovanou lékařem podle příslušných předpisů o léčbě)

krátkodobá/střednědobá/dlouhodobá
komplexní/nízkoprahová

SL užívané v ČR: **Metadon, Subutex, Suboxon**

Substituční programy...proč?

- skončení s injekční aplikací
- omezení užívání ilegálních látek
- omezení rizik spojených s užíváním (zdravotní)
- stabilizace užívání
- snížení kriminality
- zlepšit své vztahy s okolím
- udržet si nebo znovu získat práci
- pokračovat nebo znovu zahájit studium

Cílová skupina:

těžká, dlouhodobá závislost s opakovanými pokusy o léčbu

**Co se představíte pod pojmem
„zneužívání substitučních léků“?**

ZÁCHYTNÉ STANICE

Záchytné stanice

- zakladatel Doc. Jaroslav Skála
- první ZS r. 1951 u Apolináře

Víte, jaká je průměrná cena za jednu noc na záchytce?

1000 Kč.

Záchytná stanice Kroměříž: 12 700 – 8000 – 700 Kč.

ON-LINE PORADENSTVÍ, KLIENTI V KONFLIKTU SE ZÁKONEM, SVÉPOMOCNÉ PROGRAMY, CENTRA LÉČBY PRO ZÁVISLOST NA TABÁKU

- **CLZT**
  - ambulantní, podpůrná (KBT) terapie, farmakoterapie
- **Svépomocné programy**
  - AA, AN
- **Služby pro osoby v konfliktu se zákonem**
  - vazební věznice, věznice pro VTOS
  - externí: poradenství, prevence šíření inf. onemocnění, navázání na léčbu po VTOS
  - interní: bezdrogové zóny
- **Online poradenství**
  - anonymita, často experimentoři, rodiče nebo blízcí

**JEDNOTLIVÉ PROGRAMY O SOBĚ MUSÍ
VĚDĚT A NAVAZOVAT NA SEBE**

**PROČ TOLIK RŮZNORODÝCH PROGRAMŮ
?**

MATCHING

= párování potřeb a intervencí“ či „přizpůsobení léčby pacientům“

- relativně rychle stoupá počet léčebných programů a především se rozšiřuje jejich různorodost a vzájemná odlišnost v typu, délce, cílech a obsahu.

KONTAKTY

www.drogy-info.cz

MAPA POMOCI

<http://www.drogy-info.cz/index.php/map/>

SPECIFICKÉ CÍLOVÉ SKUPINY

- děti
- matky (otcové) s dětmi
  - duální diagnózy
    - senioři
    - cizinci
- postižení (vozíčkáři, hluchoněmí,...)
  - (gambleři)

Děti...kam s nimi?

Matky s dětmi...kam s nimi?

Duální diagnózy...kam s nimi?

Senioři, cizinci, postižení...kam s nimi?

?

DĚKUJI ZA POZORNOST

